

ЕКСКЛЮЗИВНИЙ ПРАКТИЧНИЙ ТРЕНІНГ

Скільки вашому підприємству коштуватиме вуглець?

НСТВ, МЗВ, СВАМ і нова економіка CO₂: практикум для українського бізнесу

15 жовтня 2026 року

Організатори: ESG LIGA PAEW, Офіс сталих рішень спільно з ECO-STREAM

- Чи знаєте ви, скільки може коштувати вашому підприємству одна тонна CO₂ уже найближчими роками — і як це може вплинути на собівартість продукції, маржинальність та інвестиційні рішення?
- Якщо викиди стають фактором витрат, що буде економічно доцільніше: продовжувати працювати за чинною технологією, нести додаткові вуглецеві витрати чи інвестувати в модернізацію?
- Чи можете ви сьогодні простежити походження ключових даних про викиди — від первинного джерела до розрахунку та звітного показника — так, щоб ці дані можна було обґрунтувати перед незалежним верифікатором, європейським контрагентом, банком або інвестором?
- Чи розуміють фінансова, виробнича, екологічна та комерційна функції підприємства одну й ту саму картину вуглецевого ризику?
- **І головне: хто на вашому підприємстві насправді управляє вуглецевим ризиком — і хто відповідає за його фінансові наслідки?**

Вуглець поступово перестає бути показником, який існує лише в екологічній звітності. Він стає фактором собівартості, інвестиційних рішень, модернізації, експортних контрактів, конкурентоспроможності та управління ризиками.

Український бізнес одночасно працює в умовах розвитку системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, формування майбутньої української системи торгівлі квотами та дії СВАМ для відповідних товарів, що імпортуються до Європейського Союзу.

Тому питання вже не лише в тому, які вимоги діють або формуються. Значно важливіше зрозуміти, де саме на підприємстві виникає вуглецевий ризик, наскільки надійними є дані, скільки CO₂ потенційно може коштувати бізнесу, як вартість вуглецю може змінити економіку виробництва та модернізації, де виникають ризики для експорту та які рішення доцільно готувати вже зараз.

Це не семінар, на якому кілька годин переказуватимуть нормативні акти. Учасники працюватимуть із виробничими, фінансовими та управлінськими ситуаціями, аналізуватимуть дані, оцінюватимуть ризики та шукатимуть рішення.

Головна ідея тренінгу

Після тренінгу учасник має дивитися на тонну CO₂ не як на рядок екологічної звітності, а як на показник, який може мати конкретну економічну ціну та впливати на рішення підприємства.

Чому цей тренінг потрібен саме зараз

Вуглецеве регулювання дедалі сильніше пов'язує дані про викиди з економічними наслідками для бізнесу.

Для товарів, що підпадають під СВАМ, вбудовані викиди пов'язані з фінансовими зобов'язаннями імпортера в Європейському Союзі. Для українського виробника це підвищує значення якості даних, методології розрахунку та здатності пояснити походження показників своїм контрагентам.

В Україні водночас формується модель національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів. Тому тонна CO₂ поступово переходить із категорії суто екологічного показника до категорії потенційних витрат, фінансового ризику та інвестиційного планування.

Для значної частини бізнесу ця тема все ще залишається переважно відповідальністю екологічної служби. Саме тут виникає управлінський розрив: вуглецевий ризик потребує участі керівництва, фінансів, виробництва, енергетики, екологічної функції, експорту, закупівель, лабораторій, внутрішнього контролю та тих, хто ухвалює інвестиційні рішення.

Для кого цей тренінг

Тренінг розрахований не лише на екологів і фахівців із кліматичної звітності. До участі запрошуємо:

- директорів і власників підприємств;
- фінансових директорів і керівників фінансових служб;
- технічних і виробничих директорів;
- керівників екологічних служб та екологів;
- енергетиків;
- фахівців із МЗВ, кліматичної звітності та управління викидами;
- керівників експортних і комерційних підрозділів;
- працівників лабораторій та метрологічних служб;
- фахівців із закупівель;
- керівників інвестиційних напрямів;
- внутрішніх аудиторів і працівників систем внутрішнього контролю;
- фахівців зі сталого розвитку;
- представників підприємств, які експортують або планують експортувати продукцію до Європейського Союзу.

Рекомендація для підприємств

Особливо корисною буде участь двох або трьох представників одного підприємства з різних функцій — наприклад, фінансового директора, представника виробництва та екологічної служби. Саме на стику цих функцій часто виникають найбільш неочевидні вуглецеві ризики.

Перед тренінгом

Після реєстрації учасникам буде запропоновано короткий передтренінговий опитувальник. Його мета - зрозуміти, які питання щодо даних, МЗВ, СВМ, вартості CO₂, модернізації та управління вуглецевими ризиками є найбільш актуальними для аудиторії, та врахувати цей контекст у практичній частині тренінгу.

Опитувальник не потребуватиме розкриття конфіденційної технічної або фінансової інформації підприємства.

Що отримає бізнес

Тренінг дозволить учасникам подивитися на вже знайомі МЗВ, дані про викиди та екологічний податок у новому економічному контексті.

- визначати, де на підприємстві виникає вуглецевий ризик і які функції мають ним управляти;
- розуміти, як ціна CO₂ може впливати на собівартість, маржу та економіку виробництва;
- визначати основні фактори, які формують потенційні вуглецеві витрати;
- оцінювати, як вартість CO₂ може впливати на економічну доцільність модернізації;
- визначати, які дані є критичними для МЗВ, майбутньої НСТВ та СВМ;
- бачити, де в системі збору й контролю даних найчастіше виникають прогалини;
- розуміти значення доказовості даних для незалежної верифікації;

- бачити взаємозв'язок між викидами, виробництвом, енергоспоживанням, CAPEX і фінансовими показниками;
- оцінювати, як вуглецева складова може впливати на експортні контракти та відносини з покупцями з ЄС;
- визначати, які питання потребують управлінського рішення вже зараз;
- сформулювати власний перелік наступних кроків після тренінгу.

Головний результат тренінгу

Учасник має вийти з відповідями на шість управлінських питань:

1. Де на нашому підприємстві виникає CO₂ і пов'язаний із ним ризик?
2. Наскільки надійно ми його рахуємо і чи можемо підтвердити ключові цифри?
3. Скільки вуглець потенційно може коштувати нашому підприємству?
4. Як вартість CO₂ може впливати на собівартість, маржу, технології та інвестиційні рішення?
5. Що потрібно змінити вже зараз, щоб не приймати дорогі рішення в останній момент?
6. Який наступний крок є пріоритетним саме для нашого підприємства?

ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ

1. Де виникає вуглецевий ризик і хто ним управляє

Що одночасно відбувається з МЗВ, майбутньою українською НСТВ та СВМ, чому ці процеси потрібно розглядати разом і чому управління викидами вже не можна залишати виключно екологічній службі.

Розберемо, як тонна CO₂ переходить із категорії екологічного показника до категорії фінансового ризику, виробничої змінної та фактору інвестиційного рішення.

Окремо подивимося, які функції підприємства фактично впливають на вуглецевий ризик: виробництво, енергетика, фінанси, екологічна служба, експорт, закупівлі, внутрішній контроль та керівництво.

Практична вправа «Карта вуглецевого ризику підприємства»

- де в структурі умовного підприємства виникають вуглецеві ризики;
- які функції ними фактично управляють;
- де виникають розриви між підрозділами;
- які питання залишаються без чіткого власника.

Результат блоку: Учасник бачить вуглецевий ризик як міжфункціональну управлінську задачу.

2. Скільки підприємству може коштувати CO₂

Як сьогодні підприємство розраховує та сплачує екологічний податок за викиди CO₂ — і що зміниться, коли вартість вуглецю почне формуватися за іншою економічною логікою.

Розберемо, чому звичної формули «обсяг викидів × ставка податку» буде недостатньо та які додаткові фактори почнуть впливати на витрати підприємства: обсяг виробництва, вуглецева інтенсивність, технологія та ціна CO₂.

Розглянемо взаємозв'язок: обсяг виробництва → викиди → вуглецева інтенсивність → ціна CO₂ → витрати → собівартість → маржа.

Практичний кейс «Як CO₂ перетворюється на витрати для підприємства»

- порівняємо поточну модель розрахунку екологічного податку з майбутньою логікою вуглецевих витрат;
- на умовному прикладі побачимо, як зміна ціни CO₂ впливає на витрати та собівартість;
- визначимо, які виробничі, екологічні та фінансові дані потрібні для такого розрахунку;
- оцінимо, яких показників може бракувати підприємству для власного сценарного аналізу.

Результат блоку: учасник розуміє, чим майбутня вартість CO₂ відрізнятиметься від звичного екологічного податку та які фактори визначатимуть реальні вуглецеві витрати підприємства.

3. Платити чи змінювати: CO₂ у рішеннях щодо модернізації та CAPEX

Найдешевше технологічне рішення сьогодні не завжди залишається найдешевшим через три або п'ять років. Вартість CO₂ може змінювати економіку модернізації, енергоефективності та скорочення викидів.

Розглянемо, які фактори доцільно враховувати при плануванні інвестицій: поточні та потенційні викиди, вуглецева інтенсивність, сценарна вартість CO₂, строк експлуатації обладнання, інвестиційні витрати, потенціал скорочення викидів та горизонт прийняття рішення.

Розбір ситуації «Платити чи змінювати?»

- На умовному прикладі порівняємо два сценарії: залишити чинну технологію або інвестувати в модернізацію.
- Учасники визначатимуть, як змінюється логіка рішення, якщо до звичних економічних параметрів додати вартість вуглецю.
- Ключове питання: чи враховує ваше підприємство фактор CO₂ під час оцінки реальних CAPEX-рішень?

Результат блоку: Учасник бачить вуглецеву ціну як один із факторів інвестиційного аналізу, а не лише як майбутній регуляторний платіж.

4. НСТВ: що зміниться для підприємства з переходом від обліку викидів до ціни CO₂

Підприємства вже мають практичний досвід МЗВ та проходження верифікації. Наступне питання — як зміниться робота підприємства, коли дані про викиди стануть основою для функціонування в НСТВ та матимуть прямі економічні наслідки.

Розглянемо, як перехід до НСТВ змінює значення вже знайомих підприємству даних про викиди; як пов'язуються фактичні викиди, вуглецева інтенсивність, квоти та ціна CO₂; які нові задачі виникатимуть для екологічної, виробничої, енергетичної та фінансової функцій.

Окремо розберемо, що з уже побудованої системи МЗВ підприємство зможе використовувати в середовищі НСТВ, а до яких нових задач потрібно буде підготуватися.

Практичний розбір «Що зміниться для підприємства в НСТВ?»

- визначимо, які наявні дані та процеси підприємства стануть основою для роботи в НСТВ;
- розглянемо, які додаткові дані та розрахунки можуть знадобитися для оцінки вуглецевих зобов'язань;
- простежимо взаємозв'язок: виробництво → фактичні викиди → вуглецева інтенсивність → квоти → ціна CO₂ → витрати підприємства;
- визначимо, які функції підприємства мають бути залучені до підготовки та роботи в новій системі.

Результат блоку: учасник розуміє, що саме змінюється для підприємства з переходом від звичного обліку та верифікації викидів до роботи в НСТВ і які процеси та дані потрібно починати адаптувати до нової економіки CO₂.

5. СВМ: скільки вуглець може коштувати вашому експорту і що потрібно зробити вже зараз

Для підприємств, які експортують товари, що підпадають під СВМ, вуглецеві викиди — це вже не лише питання екологічної звітності. Вуглецева інтенсивність продукції стає фактором, який може впливати на економіку поставки до ЄС, відносини з імпортером і конкурентоспроможність продукції.

Розглянемо СВМ через головне питання тренінгу: де саме викиди підприємства перетворюються на гроші і що український виробник може зробити з цим уже зараз?

Визначимо:

- які товари та експортні потоки підприємства можуть потрапляти під дію СВМ;
- які дані про фактичні вбудовані викиди необхідно мати підприємству;
- що з уже наявних даних, зокрема сформованих у межах МЗВ, можна використати, а що потрібно збирати та розраховувати додатково;
- чому для СВМ важливо перейти від загальних викидів установки до викидів, пов'язаних із конкретною продукцією;

- де можуть знадобитися дані про прекурсори та інформація від постачальників;
- як вуглецева інтенсивність продукції пов'язана з потенційними витратами в межах СВАМ;
- як різниця у вуглецевій інтенсивності може впливати на позицію українського виробника порівняно з конкурентами;
- які дані вже зараз мають бути узгоджені між екологічною, виробничою, енергетичною, фінансовою, закупівельною та комерційною функціями.

Окремий фокус — **що потрібно зробити вже зараз**: визначити СВАМ-продукцію та відповідні виробничі процеси, перевірити доступність необхідних даних, встановити відповідальних за їх формування, виявити прогалини в інформації від постачальників та навчитися оцінювати вуглецеву складову експорту не лише в тоннах CO₂, а й у грошах.

Практичний кейс «Від викидів до вартості експортного контракту»

- На умовному прикладі простежимо шлях: виробничі дані → вбудовані викиди продукції → вуглецева інтенсивність → потенційна вартість СВАМ → економіка поставки → ціна та умови контракту.
- Учасники визначають, які дані підприємство вже має, зокрема в межах МЗВ, яких даних бракує для СВАМ та як ці прогалини можуть вплинути на потенційні витрати й взаємодію з європейським імпортером.
- Учасники зможуть співвіднести кейс із власною ситуацією: чи готове підприємство вже зараз визначити вбудовані викиди своєї продукції, оцінити їх потенційний фінансовий вплив та надати необхідну інформацію європейському контрагенту?

Результат блоку: учасник розуміє СВАМ не як ще одну форму звітності, а як **вуглецеву складову економіки експорту**: які дані потрібні підприємству, де виникають потенційні витрати, що впливає на їх розмір і які практичні дії можна зробити вже зараз, щоб управляти ними.

6. Скільки коштує ненадійна цифра

Підприємство може мати розрахунок і навіть готовий звіт, але це ще не означає, що його дані достатньо надійні.

Розглянемо ситуації, коли показник неможливо підтвердити первинними даними; інформація переноситься між файлами вручну; різні функції використовують різні цифри; відсутній зрозумілий контроль; джерело коефіцієнта або припущення не зафіксоване; розрахунок неможливо відтворити через певний час.

Покажемо, чому якість даних може мати безпосередню управлінську та фінансову ціну.

Практична вправа «Дані є. Доказів немає»

- Учасники оцінюватимуть, які показники можна обґрунтувати; де виникає ризик; який контроль відсутній; що потрібно змінити в системі збору та перевірки інформації.

Результат блоку: Учасник бачить внутрішній контроль і доказовість як частину управління вуглецевими ризиками.

7. Управлінська симуляція «Рада директорів: рішення, яке коштує мільйони»

Фінальна вправа об'єднає всі попередні блоки. Учасники отримують модель промислового підприємства, для якого одночасно змінюється потенційна вартість вуглецю, виникають питання до якості даних, змінюються умови експортного контракту, необхідно приймати рішення щодо модернізації, а різні функції підприємства бачать різні частини проблеми.

Фінансовий директор бачитиме одну проблему, виробництво — іншу, екологічна функція — третю, а керівництву потрібно буде ухвалити спільне рішення, яке впливатиме на економіку підприємства протягом наступних років.

Фінальний результат — «Карта наступних кроків підприємства»

- Команди визначають, які ризики є критичними; які дані потрібно перевірити першими; які рішення можна приймати зараз; які інвестиції потребують додаткового аналізу; які рішення доцільно відкласти; хто має відповідати за наступні дії.
- Після симуляції кожен учасник визначає для свого підприємства: яка одна проблема є найбільш актуальною; чому вона важлива саме зараз; який може бути наслідок, якщо нічого не змінювати; хто має бути залучений до рішення; що потрібно перевірити або зробити наступним кроком.

Результат блоку: Учасник завершує тренінг із власною управлінською логікою наступних дій, а не лише з навчальними матеріалами.

Після тренінгу

Можливість індивідуальної експертної сесії

Учасники, які під час тренінгу визначають конкретне практичне питання для свого підприємства, зможуть подати запит на коротку індивідуальну експертну сесію з фахівцем ECO-STREAM тривалістю до 30–40 хвилин.

Під час такої сесії можна буде предметно обговорити одну з тем:

- МЗВ, якість даних та готовність до верифікації;
- СВМ і вимоги до даних про вбудовані викиди;
- потенційний вплив ціни CO₂ на витрати, маржинальність або CAPEX-рішення.

Сесія не передбачає повного технічного аудиту, верифікації або аналізу конфіденційних даних підприємства. Її мета — допомогти визначити, чи є у підприємства конкретна задача, які дані або рішення потребують першочергової уваги та який наступний крок може бути доцільним.

Умови участі у посттренінговій сесії:

- участь у тренінгу та заповнення фінальної «Карті наступних кроків підприємства»;
- наявність одного конкретно сформульованого питання або задачі для розбору;
- фокус однієї сесії на одній темі;
- відсутність необхідності передавати конфіденційні технічні, фінансові або верифікаційні матеріали;
- попереднє погодження теми сесії з командою ECO-STREAM.

Кількість індивідуальних сесій може бути обмеженою. Пріоритет надаватиметься учасникам із конкретно сформульованою задачею та зрозумілим часовим контекстом.

Що учасник забере із собою

Тренінг має дати керівнику не набір нормативних матеріалів, а практичну управлінську рамку для роботи з вуглецевими ризиками. Кожен учасник отримає комплект матеріалів для подальшої роботи зі своєю командою:

- чек-лист керівника «Чи готове підприємство до нової економіки CO₂?»;
- карту ключових вуглецевих ризиків підприємства;
- пам'ятку «Що формує вуглецеві витрати підприємства»;
- ключові питання щодо МЗВ, майбутньої НСТВ та СВМ;
- ознаки проблем у системі даних і внутрішнього контролю;
- управлінську карту відповідальності між функціями підприємства;
- перелік ключових питань до своєї команди;
- персональну «Карту наступних кроків підприємства».

У результаті учасник матиме структурований перелік питань для управлінського контролю та зможе визначити, які аспекти потребують першочергової уваги саме на його підприємстві.

Це не тренінг про те, як вивчити ще один закон

Фокус тренінгу

Це тренінг про те, як побачити економічні наслідки правил, які бізнес ще часто сприймає як суто екологічні.

Ми не ставимо за мету перетворити директора на фахівця з МЗВ, фінансового директора — на еколога, а еколога — на фінансиста.

Завдання в іншому: дати різним функціям підприємства спільну картину вуглецевого ризику та спільну логіку прийняття рішень.

Після тренінгу підприємство має краще розуміти, де вуглецевий фактор може впливати на його гроші, виробництво, дані, інвестиції, експорт і конкурентоспроможність — та які питання доцільно вирішувати вже зараз.